

Tarov – en arbetarbolsjevik om stalinismen

A. Tarov var pseudonym för Arben Davitian (1895–1944), armenisk revolutionär som anslöt sig till bolsjevikerna 1912. Under inbördeskriget var han kommissarie i Röda armén i Kaukasus. Under 1920-talet anslöt han sig till Vänsteroppositionen och utestlöts ur partiet 1927 och förvisades till Sibirien. Han fängslades 1931. Efter Hitlers seger i Tyskland beslutade han sig, liksom Christian Rakovskij, att kapitulera inför Stalin och erbjuda sig att på vilket som helst sätt delta i kampen mot fascismen. Han försökte lämna orten dit han förvisats för att åka till Moskva och argumentera för sin sak. På vägen dit insåg han det meningslösa i detta och flydde till Iran, där han kom i kontakt med den internationella trotskistiska rörelsen. Med deras och andra sympatisörers hjälp lyckades han slutligen ta sig till Frankrike. Under den tyska ockupationen av Frankrike anslöt han sig under pseudonymen Armenak Manoukian till Groupe Manouchian, en enhet i den franska motståndsrörelsen som huvudsakligen bestod av utländska kämpar. Han greps tillsammans med andra medlemmar i gruppen av Vichyregimens säkerhetspolis i november 1943 och avrättades av tyskarna i februari 1944.

I de följande artiklarna som publicerades i de amerikanska tidningarna *New Militant* och *Socialist Appeal* berättar han själv om sina erfarenheter. Översättningarna gjorda av P-O Mattsson.

OBS: Tarovs första brev var signerat 4 augusti och publicerades drygt 2 månader senare i tidningen *New Militant*. Trotskij kommenterade brevet i en artikel som trycktes i samma tidning i början av november 1935: [Det byråkratiska självbevarandets terror](#).

Tarov avslöjar tortyr av verkliga bolsjevik i Stalins fängelser

New Militant 19 oktober 1935

Hundra- och tusentals bolsjevik-leninister försmäktar i stalinistiska fängelser. Så sent som igår var jag en av dem, och tillsammans med dem utsattes jag för varje tänkbar brutalitet i händerna på de stalinistiska fångvakterna. Idag befinner jag mig i ett halv-kapitalistiskt land, en "fri man". Sorgligt nog tycks det mig som om det inte

finns någon fri plats för en revolutionär på vår planet. Idag har jag hur som helst möjligheten att offentligt sjunga ut min protest mot de stalinistiska usurpatorerna. Min plikt som revolutionär tvingar mig att vända mig till världsproletariatet med en appell om hjälp för att ur de stalinistiska fångelserna befria de hängivna och sanna revolutionärerna, martyrerna – bolsjevik-leninisterna. Världsproletariatet måste inse att sovjeternas land som sådant omärkligt går under, eftersom sovjetmakten är otänkbar utan ett parti med aktiva och självständiga kommunister. Det är därför som kampen för ett genuint kommunistiskt parti, kampen mot usurpatorerna och den plebiscitära regimen är en kamp för sovjetsystemets räddning från fullständig degeneneration.

För att bekanta arbetarklassen med bolsjevik-leninisternas villkor i Sovjetunionen under den stalinistiska regimen, har jag för avsikt att kortfattat återge min egen personliga erfarenhet, i dess osminkade form. Den 30 juni 1934 flydde jag från förvisningen, från staden Andijan, med avsikten att resa till Moskva för att personligen framträda inför centralkommittén och ta upp mitt fall med de ansvariga. I mars 1934 skickade jag ett telegram till centralkommittén och meddelade att jag, som oppositionell och anhängare till Trotskij, var beredd att upphöra med den ideologiska och organisatoriska kampen mot partiledningen, och att jag var beredd att utföra alla partiets order i kampen för att försvara Oktobers landvinningar och det socialistiska uppbyggandet, och samtidigt underströk jag behovet av gemensam handling från alla kommunister mot den framryckande fascistiska reaktionen.

Efter att ha skickat detta telegram till centralkommittén förväntade jag mig ett svar som skulle befria mig från paragraf 58 och återställa mina rättigheter som partimedlem. Juridiskt sett hade jag inte dömts under den paragrafen av någon domare, men i verkligheten var jag dömd till fängelse och exil för resten av livet. Jag hade tillbringat fyra år i fängelse och tre år i förvisning. Under den tiden träffade jag ingen levande själ förutom GPU:s granskningsdomare och fångvaktaren. Granskningsdomaren gick som regel igenom en formell undersökning och fångvaktaren låste och låste upp dörren till min cell när det blev akut nödvändigt. Jag "dömdes" till isoleringscell utan några som helst materiella bevis. Mitt rum hade genomsökts tre gånger – och man fann absolut ingenting. Inte desto mindre greps jag och fängslades. Den som är trotskist måste sitta i fängelse eller bli förvisad. Om man avsvär sig Oppositionen får man ett "minus", det vill säga, rätten att leva i Sovjetunionen "minus" alla landets viktiga centra. Man kan exempelvis flyttas från norra Sibirien till södra Sibirien.

Oppositionens vanliga medlemmar torteras hänsynslöst medan de får rådet att avsvära sig sina åsikter. Efter en undersökning erbjuder granskningsdomaren, innan han uttalar domen, den åtalade att han avsvär sig Oppositionens åsikter. När jag som svar kategoriskt vägrade, hade jag turen att i domen höra alla tänkbara och hemska epitet: "för anti-sovjetiska, antikommunistiska, kontrarevolutionära och andra utsägliga aktiviteter". Jag avtjänade mitt sista straff den 22 januari 1934 – ett treårigt fängelsestraff i GPU:s huvudfångelser – inte desto mindre släpptes jag "fri" först efter en hungerstrejk i två veckor, sedan blev jag förvisad.

De oppositionella som fängslades i Verchne-Uralsk, omkring 150 stycken – det hade varit 485 av oss i detta fängelse, men många flyttades till andra fångelser tills bara 150 fanns kvar – gick i hungerstrejk som protest mot de nya förlängda straffen.

Innan hungerstrejken, sommaren 1932, anlände en kommission med en kvinna i spetsen, en Andrejeva, från Moskva till Verchne-Uralsk för att förbättra de fängslade kommunisternas "förhållanden". Alla de som avtjänat sina straff i isoleringscell fick förlängda straff av henne. Under en enda dag fick 103 män nya straff på två år. Det var det enda som denna kommission åstadkom för att "förbättra förhållandena" för de bolsjevik-leninister som satt fängslade i Verchne-Uralsk. Vi hade inte tidigare fått något besök av någon kommission. Vi hade själva krävt denna kommission i protest mot den brutala behandlingen från fängelsets administration. Vi blev ofta slagna, vakterna avfytrade sina gevär genom våra cellfönster, vilket ledde till att en av våra kamrater, Jesajan, sköts i bröstet. Vi krävde en kommission men som regel blev vi förvägrade det.

Sedan gick 485 fängslade kommunister i hungerstrejk som varade 18 dagar. En kommission anlände, flyttade de "aktiva fångarna" till andra fängelser och förvisade den skadade Jesajan till Sibirien. Den "förbättrade" således vår ställning. Året därpå kom ännu en kommission och förlängde våra straff. Av den anledningen gick alla vi som var fängslade i Verchne-Uralsk i hungerstrejk som protest mot denna oerhörda laglöshet. Vi inledde strejken den 11 december 1933. Den 20 december släpades de hungerstrejkande ut ur sina celler – för att de skulle genomsökas. Sedan började de tvångsmata oss. Oerhörda scener ägde rum, desperat kamp utbröt mellan fångvakterna och de hungerstrejkande. De senare blev förstas misshandlade. I vårt utmattade tillstånd utsattes vi för tvångsmatning med gummislang. Behandlingen var obeskrivlig: tjocka gummislangar kördes ner i våra halsar, de strejkande släpades in i "matningscellen" som död boskap. Det förekom inte ett enda fall av kapitulation.

På strejkens femtonde dag beslutade vår strejkkommitté att avbryta den eftersom många av de utsvultna kommunisterna försökte begå självmord. En av GPU:s funktionärer från Uraldistriktet dök upp i fängelset och hotade de svältande kommunisterna med förflyttning till Solovskijöarna. Våra kamrater drev förstas bort honom från sina celler. Strejkkommitténs beslut att avbryta hungerstrejken accepterades enhälligt av alla strejkande. GPU:s representant blev tvungen att avge ett verbalt löfte (av någon anledning vägrade han att sätta det på pränt) att alla som hade avtjänat sina straff skulle frigges. Eftersom mitt straff skulle avslutas den 22 januari 1934 överfördes jag till cellen för de som skulle "frigges".

Den 22 januari "frigavs" jag följaktligen. Jag skeppades till Centralasien under sträng bevakning under jurisdiktion av det centralasiatiska GPU. Vi anlände till Tasjkent, det var två av oss – jag själv och kamrat Zjantnev. I Tasjkent inkvarterades vi i fängelset; nästa dag förvisades vi, efter envisa protester, utan att dömas. Zjantnev till staden Fruntse, jag själv till Andijan. Sedan skickade jag, i mars, ett telegram till centralkommittén om min beredskap att ge upp oppositionella aktiviteter. Det gick två månader utan svar. Jag skickade ett speciellt brev till centralkommittén. Två månader till förflöt, och återigen kom inget svar. Både i telegrammet och i brevet nämnde jag inget om mina åsikter. Jag betraktade inte mina åsikter och ståndpunkter som "kontrarevolutionära", som det vanligtvis fastslås av kapitulanterna, men jag underströk att jag skulle upphöra med den ideologiska och organisatorisk kampen mot ledningen. Utifrån mina meddelanden kunde, kort sagt, centralkommittén och GPU dra slutsatsen att ledningen under trycket från Oppositionen ännu inte hade

förrätt revolutionen, och till och med hade korrigerat sina misstag på vissa punkter. Det som var viktigast nu var att rensa partiets apparat från resterna av byråkratismen och bedriva kamp mot den framryckande fascismen genom kraften hos kommunisterna och de revolutionära krafterna i Sovjetunionen och hela världen.

Den byråkratiska ledningen ansåg det uppenbarligen kränkande att svara på ett sådant meddelande. Inget svar kom från Moskva. GPU:s lokala avdelning skickade sina egna agenter för att vädja till mig med följande frågor:

”Var snäll och säg mig om du anser att dina åsikter är kontrarevolutionära, eller gör du inte det? Är Oppositionen och dess aktiviteter enligt din uppfattning kontrarevolutionära eller inte? Anser du att exempelvis Trotskij är ledare för bourgeoisins kontrarevolutionära avantgarde, eller gör du inte det?”

Jag svarade med en detaljerad utläggning av mina åsikter beträffande Oppositionen, ledd av Trotskij, och jag ställde för min del frågor som:

”Vad säger du, kära kamrat, är dessa mina åsikter kontrarevolutionära? Betraktar du vårt oppositionella arbete från 1923 fram till 1930 mot den högeropportunistiska tendensen i partiet som kontrarevolutionärt? Ska den kampen också betraktas som kontrarevolutionär? Vad beträffar Trotskij är han, enligt min uppfattning, den mest orubbliga revolutionär som ägnar sig åt världsproletariatets sak. Jag betraktar honom som min ideologiska följeslagare och kamrat. Jag har ingen vilja att lura partiet, och jag kan inte betrakta Oppositionens revolutionära åsikter som kontrarevolutionära.”

Min förhörare satt tyst med huvudet mot bröstet. Av en slump var denna kille en bra karl med en viss hjärnverksamhet. Han hade uppenbarligen inte haft tillfälle att själv lyssna på oppositionella, men han hade hört en hel del om dem från officiella källor... Jag hade en likadan konversation med en av representanterna för GPU:s lokala avdelning. Jag anmärkte bland annat:

”Vad anser du om en sådan laglöshet som den här: Jag har tillbringat sex månader i förvisning utan att någon dom fällts efter att ha avtjänat ett treårigt fängelsestraff.”

GPU:s assisterande chef tog som svar fram något slags papper ur en låda och läste upp ett nytt straff, tre års förvisning. Av någon okänd anledning vägrade han att låta mig själv läsa domen. Detta var förstås ett vanligt bedrägeri från apparatens hantlangare. De ville antagligen skrämma mig med ett nytt straff för att få mig att tjalla på Oppositionen. Här blev jag fullständigt övertygad om att dessa eländiga funktionärer för länge sedan upphört att vara kommunister, att jag hade att göra med ett gäng hårdkokta byråkrater som var oförmögna att förstå hederligheten i ärliga revolutionära ord. Jag beslutade mig ändå för att åka till Moskva och personligen tala med det övre skiktet i partiets apparat för att till slut ta reda på vad det exakt representerar, vilket slags människor de var som skriker om revolution och socialism och kommunism och tvingar mig att betrakta mina rent kommunistiska åsikter som kontrarevolutionära. I maj skickade jag ett telegram till centrala exekutivkommittén med begäran om tillstånd att åka till Moskva för några personliga intervjuer beträffande mitt fall. Den här gången skickade jag ett telegram med svaret betalt i förväg. Men det var meningslöst – det kom inget svar. Mina försök att få tillstånd att åka till Moskva för personliga intervjuer kröntes inte med framgång. Då beslutade jag att åka utan något tillstånd. Under resans gång stod det alltför klart för mig att ingen

skulle lyssna på mig i Moskva, och att jag omedelbart skulle gripas för att ha flytt från förvisningen. Jag hade inget annat val än att fly utomlands.

Min avsägelse av den oppositionella kampen var uppriktig. Jag håller fortfarande fast vid den uppfattningen. Från och med 1933, efter fascismens seger i Tyskland, intog jag ståndpunkten att alla kommunistiska och revolutionära krafter i hela världen måste enas mot den fascistiska reaktionen, oavsett priset, utan hänsyn till skillnaderna mellan proletära organisationer, oavsett hur allvarliga de kan vara. Detta är den uppfattning som jag försvarade bland kamraterna. Jag skulle emellertid inte under några förhållanden solidarisera mig med byråkratin, som jag underströk i brevet till centralkommittén i april 1934. Jag har alltid haft ståndpunkten, och har den fortfarande, att den skamlösa byråkrati som usurperat vårt partis rättigheter måste bekämpas envist och skoningslöst. Mitt uppriktiga brev och telegram till centrala exekutivkommittén och GPU uppfattades emellertid av byråkratin som det första steget mot en obehaglig kapitulation. Den eländige byråkraten ansåg att jag hade blivit utsliten i fängelse och förvisning under de långa åren, bortsliten från min familj, min fru och mitt barn, att jag inte kunde hålla emot längre och till slut var beredd att knäböja inför GPU och be om nåd. Den eländige byråkraten bortsåg från att jag i mitt brev inte bad om nåd, utan krävde att mina partirättigheter skulle återställas.

Den eländige byråkraten fäste uppenbarligen ingen betydelse vid mina ord när jag sade:

”Jag kan inte lura partiet, jag är inte någon som står vid sidan av, jag är revolutionär och jag är oförmögen att tjäna passivt för att fylla magen. Jag var en aktiv kommunist – jag är det fortfarande och kommer att så förbli; det finns inte någonting eller någon som kan skilja mig från min genuina kommunistiska övertygelse. Jag betraktade och betraktar fortfarande Trotskijs och hans anhängares åsikter som genuint kommunistiska åsikter. Dessa åsikter är en direkt fortsättning av Marx och Lenins åsikter.”

Jag har aldrig stött på någon så illvillig och cynisk funktionär som det lokala GPU:s vicechef, vid namn Margolin, som efter att ha läst mitt telegram till centralkommittén och GPU tilltalade mig på följande sätt:

”Vad kan du berätta för oss om er organisation? Vem var ledare för Oppositionens rörelse i Kaukasus? Var verkade ni aktivt? Vi måste sätta åt dessa trotskister?”

Den eländige funktionären blev förvirrad när jag vägrade kategoriskt. Jag sade till honom:

”Fram till nu har jag kämpat mot centralkommittén, och jag kämpade enligt Oppositionens alla regler. Jag tar ansvar för denna kamp mot ledningen utan att ta hänsyn till mitt eget personliga välbefinnande. Jag tänker på nödvändigheten av en gemensam kamp av proletariatets alla revolutionära krafter mot den framryckande kontrarevolutionen. Jag upphör inte med kampen därför att jag är överens med de opportunistiska åsikterna i partiets byråkratiska övre skikt, utan därför att jag hoppas att vårt parti fortfarande ska kunna återställa sina rättigheter och driva ut de fräcka usurpatorerna från sina led.”

Vem säger du detta till? Apparatens byråkrati förstod givetvis mina brev och telegram. Det var därför som de vägrade besvara min ansökan. Jag blev kvar i förvis-

ningen utan att någon ny dom fällt. Av någon anledning har regeringen svårt att döma en av sina medborgare till något straff utan ens ett falskt dokument. Partibyråkratins uppgift är i grund och botten att isolera och tortera oppositionella tills de offentligt förvandlats till trasor, det vill säga, eländiga, politiska betraktare. Byråkraten vill helt enkelt inte att du ska vara en verklig kommunist. Han har inget behov av det. Han anser det vara skadligt, och dödligt farligt. Byråkraten vill inte ha en självständig kommunist, han vill ha eländiga lakejer, snyltare och åskådare av värsta sorten. Det är vad han behöver. Hjältar vill inte ha ett kommunistiskt parti, han tolererar enbart namnet för att använda det för sin usurpation. Det är sorgligt att byråkratin i många fall har uppnått sina mål. Många oppositionella kunde inte stå emot den hårda och oändliga isoleringen – och de kapitulerade. I mitt fall begick byråkratin emellertid ett misstag.

I fängelse, i förvisning och exil förblev jag vad jag var: kommunist, en hängiven försvarare av sovjetmakten och det socialistiska uppbyggandet. Sovjeternas land är mitt fosterland, i beteckningens socialistiska mening. Under ett annat styre, under ett styre av proletariats fiender skulle det vara mig främmande. Jag är alltid beredd till mitt livs sista ögonblick att kämpa för sovjeternas land. Är det tänkbart att kampen under ett genuint proletärt styre mot byråkrater, tjuvar och plundrare som samvetslöst tillägnar sig sovjetisk egendom och som är orsaken till att hundratusentals förstörts av hunger och köld – är det tänkbart att en kamp, eller ens en protest mot dessa skurkar kan betraktas som ett kontrarevolutionärt brott? Min kamp var för intern proletär partidemokrati; jag kämpade för ett leninistiskt program, och leninistiska stadgar i vårt parti. Jag har kämpat och kommer att fortsätta kämpa mot den självutnämnda ledningen, och en partiapparat som binds av en ömsesidig ed. Enligt vårt partis stadgar ska de valda organen i partiet, fackföreningarna och sovjeterna väljas om varje år från toppen till botten. Vad är det vi ser idag? Posten som partisekreterare har blivit ett slags specialitet. Om exempelvis en Kahjani har tjänat i åtta år som sekreterare i centralkommittén i Georgien tills medlemmarna inte längre kunde tolerera honom inte bara som sekreterare i den georgiska centralkommittén utan i partiet som helhet, då lämnar denna specialist på hantverket att vara generalsekreterare Tiflis, givetvis med de högsta myndigheternas välsignelse, och flyger till Alma Ata, återigen som generalsekreterare i Kazakstan. Och en Mirzojan tillhör samma art som Kahjani – från Baku till Uralsk, som sekreterare i distriktskommittén. Det är just av den anledningen som partiledningen inte alls känner någon skyldighet inför partiets massor som förmodas ha valt honom. De erkänner bara partiapparatens övre skikt som högsta auktoritet. Det är ur detta som den skamlösa serviliteten och det skamlösa ömsesidiga döljandet i det byråkratiska övre skiktet följer. Under dessa omständigheter får givetvis inte partiets massa ha något förtroende för ledningen. Beträffande arbetarklassens massa som står utanför partiet ser de endast partiet i apparatens form och har inget förtroende för det kommunistiska partiet i dess helhet. Härur följer det administrativa trycket på partiet och arbetarklassen. Det är därför som alla fängelser, Solovskijöarna och förvisningsorterna är fyllda av arbetare i partiet och utanför partiet. För att inte tala om bönderna.

Jag har inte för avsikt att gå in på kontroverserna mellan oppositionen och ledningen, men jag tycker att det är nödvändigt att säga några ord om frågan om kampen mot byråkratismen som det skrivs så mycket om i den officiella pressen, och som

det görs så mycket väsen av från uppsatta tjänstemän – som om inte de också är ovilliga att kämpa mot byråkratism. Låt någon i verkligheten våga peka finger mot en byråkrat – och det blir fängelse, eller förvisning, eller åtminstone arbetslöshet. Vet någon av er vad det innebär att vara arbetslös under den nuvarande regimen? Det innebär rent ut ruin för den arbetslöses familj. Han vandrar från ett kontor till nästa, och får överallt nej trots att det finns arbete. Överallt får varje tänkbar figur anställning, det finns jobb för tjuvar och svindlare. Däremot finns det inget jobb för en man som sätter sig upp mot byråkratin.

På möten med partiet och arbetare är de församlade helt apatiska. De måste nästan drivas till mötena. Det är inte bara arbetare utanför partiet utan också arbetare i partiet som är ovilliga att gå på möten. På mötena kan "modiga" tal bara hållas av papegojorna i partiet och fackföreningen. De kan vara så modiga att de alltid och överallt prisar ledningen, med Stalin först och sedan nedåt enligt rang. Sedan presenteras en resolution och de församlade terroriseras genom att beteckna var och en som vågar invända även mot enstaka punkter i resolutionen som kontrarevolutionär.

En sådan situation i landet tenderar att diskreditera sovjetmaktens och revolutionens auktoritet. Ledningen har despotiskt terroriserat hela partiet. I partiet saknas helt den medvetna partidisciplin som en gång var vårt partis stolthet. Barackernas disciplin råder i partiet, ett mekaniskt uppfyllande av order. Därför är det inte svårt att förstå varför alla sorters snyltare, charlataner och skumma karaktärer av allehanda sort – tjuvar av "gentlemannatypen" – känner sig hemma och är mycket djärva i partiets, sovjeternas och fackföreningarnas apparater, och ser det som sin medfödda rättighet att betrakta den sovjetiska egendomen som sin "egendom". Vem finns det som övervakar dem? Vem finns det som kan straffa dem för de plundrade naturresurserna? De vanliga kommunisterna? Det är sorgligt att konstatera det, men de har skrämmts av fångelser och Solovskijöarna, där de djärvaste arbetarna i eller utanför partiet lider under många och långa år, bakom lås och bom, bakom galler. Är det verkligen möjligt att världsproletariatet kommer att förbli tysta när de fängslade kommunisterna i sovjeternas land hänger ut de röda fanorna från sina gallerfönster vid oktoberrevolutionens årsdagar och fångvaktarna river ned dem med krattor?

Tyvär kan jag inte dröja vid alla de vidrigheter som begås i de sovjetiska fångelserna under usurpatorernas regim. Jag ska bara återge en scen som jag bevittnade. I fångelset i Petropavlovsk, i en liten cell, cirka 25 kubikmeter stor, är 35 kvinnor inhysta, åtta av dem med ammande spädbarn. Cellen vädras genom ett titthål. Jag kommer aldrig att glömma dessa små utmärglade kroppar – jag såg dem genom titthålet i vår cell. Barnen stod på rad, kramande sina mödrars magar för att få sin oändligt lilla ranson av frisk luft vid titthålet. Låt världsproletariatet betrakta denna skamfläck på ansiktena hos den plebiscitära regimen fångvaktare. Är det tänkbart att det inte fanns några kommunister i denna stad? Är det möjligt att de förblev ointresserade av fångelserna i deras stad där tusentals led av hunger, kyla och smuts. Fanns det inte någon åklagare? Man skäms till och med att bara nämna denna titel. De fanns! De var alla där! Även en medlem av centralkommittén var i staden vid den tiden – vid namn Mikojan. Hans porträtt trycktes på den lokala tidningens framsida. Mikojan var emellertid bara en figur på genomresa, hans ankomst kunde bara vara signalen för att gripa ytterligare hundra kvinnor med ammande barn. Man kan avstå

från att nämna Mikojan. Men vad gjorde de lokala kommunisterna? Ingenting! De har ingen egen röst. De har inte rätt att tänka. Om ett ammande barn exempelvis befinner sig i famnen hos en arbetar- kvinna eller bondekvinna, innebär det att spädbarnet är skyldigt, det måste sitta i sin mammas knä i en liten cell med 35 kvinnor och stå på rad för "frisk" luft.

Den stalinistiska regimens fräcka byråkrati kommer att beteckna mina ord som kontrarevolutionära. Låt dem kallade de vad de vill. Min plikt är att berätta sanningen, och endast sanningen, för sanningen är det mest pålitliga vapnet i proletariats händer mot dess fiender. Om alla arbetarorganisationerna bara talade sanning och inget annat än sanning, då skulle sannerligen världsproletariatets seger över sina fiender ha säkrats för längesen.

A. Tarov

4 augusti 1935

Min flykt från Stalins fängelse

En arbetarbolsjeviks anteckningar

Militant 15 februari 1936

Några ord om mig själv. Jag föddes 1895. Min far var murare, min mor hushållerska. Jag började arbeta vid 14 års ålder, först som låssmed och sedan som tidningsman.

Gick med i kommunistiska partiet 1917. Tjänstgjorde på alla fronter under inbördeskriget i Transkaukasien: först som menig soldat i Röda armén, studerade sedan militärvetenskap. Blev befäl och arbetade i armén som organisatör och ledare för kommunistiska avdelningar.

Sedan 1921 utförde jag, i enlighet med partiets beslut, partiarbete som instruktör och organisatör, under det transkaukasiska kommunistpartiets centralkommitté. Jag arbetade alltid bland partiets gräsrotter.

Jag beordrades 1923 av partiet att gå kurser på kommunistiska universitetet. Jag studerade vid universitetet i tre år, sparkades ut för ett oppositionellt tal, och skickades tillbaka. Jag fortsatte dock att arbeta i partiet, först som agit-prop i distriktet, sedan som sekreterare; senare hade jag en ansvarig post i den centrala apparaten.

Under diskussionen 1927 kunde det övre byråkratiska skiktet inte längre tolerera att se mig i centralkommittén och jag förpassades till det fackliga området. Där tjänstgjorde jag som ordförande i arbetarnas kommitté för manskapet som byggde järnvägar. Jag uteslöts ur partiet 1927 för att ha bedrivit oppositionell aktivitet, och avsattes senare från min post.

Den 24 september 1928 greps jag som bolsjevik-leninist. Samma natt greps också många andra kamrater i Oppositionen. I den utsträckning som släktingar och vänner till de fängslade oppositionella nästa dag samlades i hundratal utanför det lokala GPU:s dörrar, tvingades byråkratin samma dag att släppa tre fjärdedelar av de gripna och behöll bara 31 stycken, bland annat mig.

Vi blev kvar i GPU:s celler i en och en halv månad. Mot slutet av december förvisades vi till Kazakstan - (Kizil-Ordo). Väl där spreds vi ut till Kazakstans städer: jag

skickades till Akmolinsk, kamrat Dandnrov till Adbasar, kamraterna Fanosi och Garjakin till Semipalatinsk, kamrat Seta Nazarjani till Petropavlovsk, kamrat Danilev till Tjemkent. (I Tiflis anslöt sju georgiska kamrater: kamraterna Kakaja Meleize, Chuchuja, de andras namn minns jag inte.)

I Akmolinsk fann jag L. Ginsburg, S. Andreitjin, D. Arsjavskij, A. Snoskarev, Arto Nuridjana och andra kamrater från Leningrad vars namn jag inte kan minnas. Från Oseti anslöt sig kamraterna Zjantnev, Chugajev, Zalojev och Xenia Djikajev; från Baku kom kamrat Gasanov; från Georgien kamraterna Sjevasjev, Kivraja, Gogvadze och Tsintsadze; från Odessa kamrat Sjura Kretyskij.

Många kapitulerade 1930 och det återstod bara elva av oss i Akmolinsk. Men kapitulanterna sitter nu i fängelse för att ha bedrivit oppositionell aktivitet. I isolatorn i Verchne-Uralsk är för närvarande före detta kapitulanter fängslade, L. Ginsburg, Popov, Pavlov och andra – allt som allt 25 stycken. De hålls isär. Fångarnas kommun i isoleringen vägrar acceptera dem som medlemmar eftersom de är för "generallinjen" och bara emot den existerande interna regimen.

Den 22 januari 1931, årsdagen av Lenins död, greps hela kolonin av bolsjevik-leninister i Akmolinsk på natten. Bland de som greps fanns följande kamrater: Snoskarev, Zjantnev, Chugajev, Xenia Djikajev, Zalajev, Gogvadze, Kierava, Tsintsadze, Gasinov, Zinov och hans hustru (Kira) och jag själv. (Zinov och hans hustru Kira kapitulerade natten när de greps.)

Nästa dag transporterades vi från Akmolinsk till fängelset i Petropavlovsk. I Petropavlovsk placerades vi i infekterade celler. Tillsammans med oss fanns också fyra kamrater, lokala arbetarkommunister, fängslade eftersom de var medlemmar i Oppositionen. Jag minns bara ett namn, kamrat Tjekanov. Två av dem förvisades, en till Archangelsk, den andre till västra Sibirien; de andra två dömdes tillsammans med oss till tre års fängelse.

I fängelset i Petropavlovsk, i de infekterade cellerna, ådrog sig alla kamraterna med tre undantag (kamraterna Kjugajev, Djikajev och jag själv) tyfus, den ena efter den andra. De överfördes till stadens sjukhus. Lyckligtvis var det ingen som dog. I samma ögonblick som de passerade sin kris forslades konvalescenterna till fängelsets sjukhus. Den sjunde månaden efter vårt gripande överfördes vi till isolatorn i Verchne-Uralsk.

Precis vid den tiden, i det fängelset, uppmanade de fängslade bolsjevik-leninisterna, till ett antal av 450, till hungerstrejk i protest mot fängelseledningen och administrationens godtyckliga behandling av bolsjevik-leninisterna.

Före denna den första hungerstrejken, så långt tillbaka som 1930, brukade fängelseadministrationen, med väktaren Bizukov i spetsen, beordra sprejning av bolsjevik-leninisterna med isvatten (detta på vintern i Sibirien!).

Ordern utfördes. Under oväsendet när våra kamrater försökte proppa igen ventilerna för att hålla vattnet från sina celler, riktade GPU:s agenter slangen direkt mot kamraternas ögon, varigenom kamrat Pogasjan förlorade synen.

I april 1931 avlossade en vakt sitt gevär genom gallret i ett cellfönster och sårade kamrat Jesajan i bröstet. Under de dagar som avsatts för firande av revolutionära

helgdagar hade vi skarpa sammanstötningar med fängelseadministrationen. Under sådana dagar var vi antingen förbjudna att ta våra dagliga promenader eller miss-handlades för att vi sjöng Internationalen.

Administrationen började uppträda lite mindre barbariskt först efter 450 bolsjevik-leninisters allmänna hungerstrejk i isolatorn i Verchne-Uralsk. Mot slutet av 1931, vid det tillfälle när Stalin ursinnigt angrep Rosa Luxemburg (jag har glömt om det var den 20 eller 21 november) utsattes vi för en allmän genomsökning på natten. GPU-agenterna rusade in i cellerna på natten och genomsökte varje vinkel och vrå. I mörkret utbröt ett desperat bråk mellan de fängslade bolsjevik-leninisterna och administrationen. Fängelsets vaktchef, Bizukov, fick ett ordentligt slag på käken. Många av oss blev bundna till händer och fötter och släpades från cellerna.

Nedan räknar jag upp de fängslade oppositionella i Verchne-Uralsks isolator vars namn jag kan minnas: 1) Dingelstedt, 2) Jeltsin, 3) Solntsev, 4) Klukov, 5) Gorodetskij, 6) Kostja Kjugajev, 7) Misja Kjugajev, 8) Bazazjan, 9) Redazubov, 10) Aron Papelmeister, 11) Moses Papelmeister, 12) Misja Papelmeister, 13) K. Popov, 14) Popova, 15) Rosa Smirnov, 16) Rosa Rozova, 17) Lena Danilovitj, 18) Babajan, 19) Tsintsadze, 20) Sokrates Gevorkjan, 21) Tsintsadze Jr, 22) Solovjan, 23) Chanbndakov, 24) Garnilov, 25) Meladze, 26) Minasjan, 27) Miritadze, 28) Pavlov, 29) Zilojev, 30) Fedortjenko, 31) Zjantnev, 32) Kjugajev, 33) Kapytov, 34) Kassel, 35) J. Drapkin, 36) Gerdovskij, 37) Stopalov, 38) Gazarjan, 39) Pogosjan (nu blind men fortfarande i fängelse), 40) Davidov, 41) Davtjan, 42) Dimitrijev, 43) Stelinskij, 44) Demtjenko, 45) Sakjan, 46) Jesajan, 47) Sasoon, 48) Avrjan, 49) Jakovlev, 50) Volodja Smirnov, 51) Valentin Smirnov, 52) Avetisa, 53) Golubtjik, 54) Tsankov, 55) Sasarov, 56) Peter (en kosack), 57) Spitalnik, 58) Pestel.

Sedan fanns det tre kamrater från Tjeckoslovakien vars namn jag tyvärr har glömt bort. En av dem var en före detta medlem av Kominterns exekutivkommitté, en brinnande anhängare till att bygga Fjärde internationalen (det är verkligen synd att jag glömde namnet på denna kamrat).

[Redaktören: Kamrat Tarovs minne svek honom i det här fallet. På grund av likheten i de två ländernas namn blandade han ihop Jugoslavien med Tjeckoslovakien. Han hänvisar här till de jugoslaviska kamraterna Ciliga, Dedich och Dragulich. Ciliga var inte medlem av Kominterns exekutivkommitté, men arbetade under den i den balkanska federationen.]

Det fanns många, många andra kamrater vars namn jag också är oförmögen att minnas.

För närvarande känner jag till följande kolonier med förvisade: en stor koloni i Akmolinsk, där kamrat Maria Joffe [hustru till den kände sovjetiska diplomaten A. A. Joffe som begick självmord] befinner sig; en koloni i Fruntse (kamraterna Zliantnev, Kolja Tsintsadze och andra); i Uralsk – kamrat Jenny och hennes make (jag glömde deras efternamn). Kamrat Jenny födde en son i maj 1933 i fängelset i Verchne-Uralsk.

*

... En vacker dag bytte jag kläder, red till järnvägsstationen, gick ombord på ett tåg och sade "farväl till GPU i Andijan". Jag satt vid fönstret och tittade på järnvä-

garnas agenter (GPU finns alltid på perrongen när tågen ska avgå. De står med mycket högtidlig min som om det var parad). Så snart tåget lämnade stationen rev jag söner det dokument som GPU gett mig. Från den stunden upphörde jag att vara förvisad.

Jag anlände till Asjkabad. Min ursprungliga avsikt var att korsa gränsen över bergen i Asjkabad. Men det visade sig vara svårt. Banditgång förpestade bergen. Jag fick rådet att inte försöka mig på det. Jag åkte vidare. När det inte längre var möjligt att åka tåg, gick jag till fots. Efter många års isolering, tog landskapets skönhet andan ur mig, men jag måste vidare.

Flodens stränder är min väg. Den leder till byns bergstoppar. Efter 25 verst kom jag till muslimska byar. Invånarna är fattiga men de har fria mäns ansikten. De är dåligt klädda men kraftiga och glada människor. De betraktar sovjetmakten som deras egen, men någon, anser de, hindrar dem, de arbetande, från att få sovjetsystemets välsignelser. De skyller på slösare och tjuvar som plundrar de sovjetiska rikedomarna och hindrar de arbetande från att snabbt bygga upp socialismen. De talade fritt om allting.

En kvinna sade: "Hur kan våra ledare misslyckas med att förstå detta! Till exempel nu föreslår de att vi i år planterar dubbelt så mycket i dessa berg än vad vi hittills gjort i fredstider. Och för att uppfylla planen, började vi odla våra betesmarker och ängar. Och nu ser du resultatet med dina egna ögon. Våra berg har blivit så bara, så magra så bara benen är kvar. Förr brukade vi odla lite men vi fick en hel del, vi gödslade jorden och fick goda skördar. För oss bergsfolk är betesmarkerna viktiga. Vår by brukade ha 1 500 kor och 12 000 får. Och nu har vi bara 80 kor och 350 får. Hur ska vi kunna ha det bra? Och vad kan vi odla i dessa berg förutom linser? Är det möjligt att dessa kloka människor inte förstår detta?"

"Hur kan de?", bröt en annan kvinna in indignerat. "Dessa människor med liljevita händer tror att om vi planterar linser får vi gräddsmör. Om de inte blandar sig i skulle vår kolchos ha fem gånger mer än vad den har nu och staten skulle få fem gånger så mycket som den hittills fått. Kolchosen är en bra sak, speciellt för oss fattiga, men staten säger – allt tillhör mig, en brödbit räcker åt dig."

Kvinnan betraktade mig som kommunist. De var inte rädda för kommunister. Det enda de var rädda för var den politiska avdelningen. Den är byns absoluta herre och styr alla och allt i byn.

Byborna var alla upptagna med frågan om arbetsdagen. De var inte intresserade av något annat än det som berörde kolchosen. De såg inte allt som berörde kolchosen som sin egen sak. I deras medvetande var kolchosen ett statsföretag som sköttes av den politiska avdelningen, medan kolchosniki bara var arbetskraft som arbetade på kolchosen och erhöll en mager ranson för sin arbetsdag. Arbetsdagarna fanns redovisade på en vägg i byns läsrum. Männerna och kvinnorna bland kolchosniki samlas kring uppställningen för att ta reda på vem som har flest arbetsdagar. De var alla upptagna av detta och, kan jag säga, enbart med detta.

...

Den sista och avgörande dagen kom. Det var vid middagstid. Jag klättrade upp på en liten höjd, som var täckt av fruktträd och började försiktigt studera trakten. Jag

fick klart för mig var gränspatrullerna höll till. En grusväg gick genom trädgården nära flodbanken. Patrullerna rörde sig på vägen. Jag måste gripa tillfället – några få minuter – för att ta mig till floden och sjunka ner i vattnet. Det var omöjligt att få med mig mina saker.

Floden var bred och strömmen snabb. Jag kastade iväg min säck och väska. Jag satte på mig en militär uniform, men inte stövlarna, och barfota (jag bar med mig mina civila kläder) gick jag ut öppet och gick lugnt vidare mot flodbanken. När jag nådde floden, rev jag snabbt av mig uniformen och var i färd med att ta på mina civila kläder när ett skrik kom bortifrån: "Halt! Halt!"

...

Med de civila kläderna i händerna kastade jag mig i vattnet. Patrullerna slog larm, utan att förstå varifrån skriket kom ifrån, och började skjuta. Jag simmade under vattnet och höll mig under så länge det var möjligt. När jag än sträckte upp huvudet för att få luft hörde jag gevärseld. Kläderna blev genomdränkta och hindrade mig. Under tiden förde strömmen mig snabbt bort. Under var den "utländska" stenbundna stranden – floden i tidvatten – och skulle strömmen föra mig ännu länge ner skulle jag inte ha en chans att ta mig till den stranden. Jag blev tvungen att överge min enda kostym, med mina pengar i fickorna. Jag klev ut på den "utländska" stranden i underkläder. Under lång tid låg jag bland de vassa stenarna. Jag kunde se de sovjetiska patrullerna närma sig flodbanken och plocka upp min militäruniform – de trodde uppenbarligen att det var någon gränsvakt som flytt...

Sedan fann jag mig återigen i fängelse, den här gången ett "utländskt..."

*

Idag fäster centristerna ingen speciell politisk betydelse vid de ryska mensjevikernas existens. De har komprometterat sig själva i de breda massornas ögon genom sitt uppträdande under oktoberrevolutionen. Och det är mycket svårt att med fraser återupprätta det ryska socialdemokratiska arbetarpartiets auktoritet. Det är därför som de inte är någon större fara för den stalinistiska regimen. Vår ungdom ser inget revolutionärt hos mensjevikerna. Speciellt inte de georgiska mensjevikerna. Ungdomen ser i dem bara en återgång till kapitalismen.

Den proletära diktaturens auktoritet är stor i de arbetandes ögon i Sovjetunionen. Stalin döljer sitt kontrarevolutionära ansikte precis bakom den proletära diktaturens auktoritet. De utsugna klasserna uppskattar varmt den proletära diktaturen eftersom det annars skulle vara omöjligt att exproprieras kapitalisterna.

I isolatorn i Verchne-Uralsk fanns det 16–28 mensjeviker, majoriteten georgier. Jag understryker georgiska mensjeviker eftersom de till skillnad från andra har åsikter som är speciella och djupt chauvinistiska och inte har något gemensamt med internationalism. De släpptes fria; bara fyra blev kvar. Under bolsjevik-leninisternas hungerstrejk tillkännagav de på den fjortonde dagen en tjugofyra timmars hungerstrejk som protest mot fängelseadministrationens godtyckliga behandling av bolsjevik-leninisterna. Jag råkade samtala med två georgiska mensjeviker. Jag fick intrycket att de nu är nöjda med att en av "deras", Djugasjvili, sitter vid makten. Jag hade också en diskussion med en sionist. Han berättade att sionisterna också går in i Andra internationalen och han är själv före detta socialdemokrat. Under samtalet

uttryckte han åsikten att de mensjevnikiska socialdemokraterna begick ett oförlåtligt misstag under revolutionen 1917, det vill säga de misslyckades med att bedriva en konsekvent politik för erövringen av makten och bekämpade proletariatets diktatur.

...

Om mensjevnikerna, sionisterna, dasjnaker (medlemmar i det armeniska nationalistpartiet Dasjnak-Tsutiun) och andra som jag stötte på i förvisningen och fängelserna, kan jag säga att de inte är farliga för den stalinistiska regimen. De ryska mensjevnikerna har ännu inte kasserat sina gamla skjortor, vilket socialdemokraterna utomlands försöker göra. Dessa gamla gestalter är inte skadliga för Stalin. Han grep dem tillsammans med kommunisterna för att ha en fasad runt sina kontrarevolutionära aktioner mot de senare. Stalin omges idag av de värsta anti-proletära element.

I fängelset mötte jag också kommunister som var fängslade även om de var överens med "generallinjen". De var emot den existerande interna regimen. (Dessa tiggare inser aldrig att en given regim är resultatet av en given politik.) Mensjevnikerna protesterade åtminstone mot brutaliteten mot bolsjevik-leninisterna genom att hungerstrejka ett dygn. "Generallinjens" anhängare gjorde inte ens det. De protesterade inte ens verbalt, utan satt tysta bredvid oss. Soldaterna från Röda armén som, på administrationens order, tvångsmatade oss – även dem hånade "generallinjens" anhängare för deras fega uppträdande...

Hur GPU jagar revolutionärer

Gammelbolsjeviken Tarov flyr, vittnar inför undersökningskommission

Socialist Appeal 18 september 1937

Författaren till dessa rader föddes den 7 november 1889 i Sjusja i Transkaukasien. Han var son till en murare och var själv arbetare, mekaniker till yrket. Han inledde sin politiska aktivitet 1917 vid arton års ålder, då han anslöt sig till det bolsjevikiska kommunistpartiet. Han deltog i inbördeskriget i Röda arméns led fram till 1921. Efter inbördeskriget arbetade han i partiapparaten.

Partiet skickade honom 1923 till det transkaukasiska kommunistiska universitetet. Han avstängdes från universitetet som vänsteroppositionell för sin aktiva kamp mot högern och centristerna. Han fortsatte att arbeta i partiet på ganska viktiga poster som sekreterare i lokala partikommittéer, som instruktör-organisatör i partiorganisationer, som sekreterare i centralkommitténs pressavdelning, med mera. Han utslöts ur partiet 1927 för oppositionella aktiviteter.

Den 19 september 1928 greps han för sitt oppositionella arbete i Jerivan, där han förflyttades till Tiflis. Efter tre månader i fängelse deporterades han till Akmolinsk i Sibirien. Den 22 januari 1931 greps han återigen som förvisad för oppositionellt arbete och dömdes till tre års fängelse i en av GPU:s "isolatorer". Han avtjänade dessa tre år i isolatorn i Verchne-Uralsk.

Efter att ha avtjänat sitt straff deporterades han 1934 till Andijan i Centralasien, där han efter fem månader flydde utomlands till Persien. Han fängslades av den persiska polisen. Efter en månads fängelse i fängelset i Tabriz frigavs han tack vare en

översvämning i alla polis- och fängelsebyggnader. Han greps snart igen och deporterades till Amadan, djupt inne i landet. Det var inte förrän 1937 som han slutligen lyckades ta sig till Europa.

Författaren till dessa rader, ett levande vittne och en direkt deltagare i den bolsjevik-leninistiska oppositionens kamp mot högern och centristerna, hoppas att hans vittnesmål ska bli användbart för undersökningskommissionen om Moskvarättegångar.

Jag kan inte avhålla mig från att åtminstone säga några ord om det faktum att arbetarna inte är fria i Sovjetunionen. Det fanns en tid, när Lenin levde, när de var fria. Nu är de inte det. Om arbetaren inte tänker på vad han säger, kommer inga kvalifikationer att vara till nytta. Han kommer omgående att bli utkastad på gatan. I Sovjetunionen finns det många arbetslösa, även om de inte betraktas som det. De är inte arbetslösa för att det inte finns något arbete, utan därför att byråkratin inte vill ge dem arbete och hela industrin ligger i händerna på staten. På senare år har hundratusentals uteslutits från partiet, och den överväldigande majoriteten av dem är utan arbete. Genom sådana medel håller byråkratin arbetarklassen fjättrad. Arbetaren vågar inte säga ett enda ord mot apparaten, mot regimen.

Men det är inte allt. Arbetaren är tvungen att inte hålla tyst; på möten måste han tala och ta parti för ledningen – med direktören, kommittén, fackbyråkraten och givetvis den högre ledningen; ingen vågar "skvallra", det vill säga, tala om felen hos den institution som anställer honom och deras ledning, eller också uttrycka sin uppfattning i den intima kretsen av sina kamrater eller hemma.

Men det räcker inte heller. Om arbetaren hör något "skvaller" måste han omedelbart rapportera till sina överordnade. I annat fall kommer han att betraktas som medskyldig, en bedragare, en misstänkt, förrädare, terrorist, trotskist. Varken hans skicklighet eller hans arbete kommer då att vara till nytta för honom. I bästa fall kommer han att avskedas från arbetet och kommer att behöva resa landet runt för att söka arbete. Om han, efter långt lidande, hittar arbete, kommer han inte att kunna få en lön som motsvarar hans yrkesskicklighet, eftersom han står på svarta listan som "störande"; den lokala byråkratin kommer att från början betrakta honom som misstänkt.

Varje verkstad har sin "angivare". I allmänhet är dessa angivare inte arbetare, utan studenter, söner till lägre funktionärer. De viktiga funktionärernas söner spelar rollen som spioner i partiets och sovjeternas institutioner, i fackföreningarna och de ekonomiska organisationerna, i utbildningsinstitutionerna och armén. De är knutna till dessa institutioner som elever, studenter, instruktörer, med mera. Men det finns uppenbarligen också angivare som har kommit från arbetarklassen, de som har lyckats få en andel av de hemliga fonderna. För närvarande utgör dessa spioner en av Stalinregimens väsentligaste rekvisita. Hela den sovjetiska befolkningen terroriseras av ett nätverk av sådana angivare. I Sovjetunionen är man inte bara förbjuden att tala, man vågar inte ens tänka.

Under diskussionsmötena (1926–1927) upptog apparatens medlemmar i allmänhet sätena runt presidiet. Presidiet valdes inte; det utsågs i förväg. Det var alltid en av de viktigaste funktionärerna, sekreteraren, direktören, chefen för GPU, eller någon av

samma sort, som tjänstgjorde som ordförande i presidiet. När en av deltagarna på ett allmänt medlemsmöte 1927 i staden Jerivan, kamrat D, motsatte sig den officiella rapportören, tystades han omedelbart av mötets ordförande. Hur vågade han tala emot den "auktoriserade" rapportören! Därefter vägrade alla som satt upp sig på talarlistan att tala. Två veckor senare utslöts kamrat D från partiet och avskedades från sitt arbete.

I samma stad valde en organisation 1927 den oppositionelle Gazarian till partikongressen. Centralkommitténs politiska byrå skickade Gazarian direkt till ett avlägset distrikt och uppmuntrade organisationen att återkalla beslutet. En av centralkommitténs anhängare åkte till kongressen som delegat. Detta är en mindre incident. Liknande fall kan citeras i tusental.

Sådana var förhållandena överallt för Oppositionen i kampen inom partiet. Uteslutning från partiet, avskedande, gripande och förvisning. Det var precis denna situation som tvingade Oppositionen att gå under jorden.

Framtvingandet av falska vittnesmål under hot om grymma åtgärder började för länge sen, åtminstone för tio år sedan. Om detta nu utförs i cellerna i GPU:s fängelser var det 1924–1929 på partikommittéernas och kontrollkommissionernas kontor.

Den oppositionelle Gulojan, som nu är ordförande i centrala kontrollkommissionen i en av sovjetrepublikerna, utslöts ur partiet och avskedades från sitt jobb anklagad för att ha stulit 500 rubel ur lokalkommitténs kassa. Gulojan förklarade då att han lämnade Oppositionen, och förrådade alla sina kamrater. Partiledningen drog tillbaka sin anklagelse om stöld och befordrade honom först till ordförande i kontrollkommissionen och sedan till ordförande i republikens centrala kontrollkommissionen.

Hundra- och tusentals oppositionella som inte gav efter för den sortens "skolning" fick lida i fängelser och koncentrationsläger; deras fruar och barn dömdes till hunger och död. Bland dess tusentals män vill jag nämna följande medlemmar i Oppositionen: Krapivskij, Popov, Boltoboj Vanusj, maskinisten Tatechshian, låssmeden Gornilov och tusentals andra vilka hade tre, fyra eller fem, och ibland fler, små barn. Var och en av dem var familjens enda stöd. Efter att ha gripit dem, berövade den stalinistiska apparaten deras fruar och barn alla medborgerliga rättigheter.

Det fanns oppositionella som, skrämda av gripanden och repressionen, som önskade lämna Oppositionen i tysthet och överge politiken. Apparaten släppte dem emellertid inte så lätt. Den krävde att de skulle kapitulera, att de skulle förråda sina kamrater som de arbetat med i Oppositionen. Många av kapitulanterna gick med på det, liksom den ovan nämnda Gulojan, Radek och andra. För detta belönades de av den stalinistiska apparaten med lätta jobb. Det fanns emellertid också kapitulanter som absolut vägrade att bli förrädare. På centralkommitténs och kontrollkommissionens kontor hotades de med att om de inte gick med på att förråda sina kamrater, skulle de anklagas för brott som skulle svärta ner dem i massornas ögon, att de skulle överlämnas till GPU och avrättas.

Efter sådana hot från Tatjan i Jerivan gick kapitulanten Tonov (jag minns inte hans namn exakt) hem och sköt sig i huvudet. Han hade tre barn under åtta års ålder, en gammal mor och en hustru. Han var familjens enda försörjare. Denna incident fick

offentlig uppmärksamhet på den tiden. Tidningen *Kharurdeit-Ajastan* publicerade på tredje sidan en artikel av kontrollkommissionens sekreterare, Tatjan, med rubriken "Ovillig att förråda [Oppositionen], begår självmord". Denna artikel passerade censorn. Tidningen såldes. När han fick tidningen beordrade centralkommitténs sekreterare att försäljningen omedelbart skulle stoppas och att artikeln skulle ersättas med ett enkelt tillkännagivande av kapitulantens självmord. Det var emellertid för sent; mer än hälften av upplagan hade sålts. Denna händelse kastar ett bjärt ljus över andra självmord av mer prominenta partimedlemmar som Joffe, Lominadze, Tomskij, Chandjen och andra.

För ett ge ett mer konkret exempel ska jag berätta om min egen erfarenhet. I april 1934, från min förvisning, undertecknade jag Rakovskijs första telegram som uppmanade till enhet mellan alla proletära, kommunistiska och revolutionära krafter i kampen mot fascistisk aggression. Vid den tiden trodde jag, trots mina många års erfarenhet av stalinistiska bestraffningar, på centralkommitténs kommunistiska karaktär, och jag trodde att centralkommittén inför världsfascismens överhängande fara av nödvändighet skulle gå halva vägen för att möta Rakovskijs telegram. Jag hade fel i grunden. Stalin visade sig inte alls vara bekymrad om arbetarrörelsen; det som betydde något för honom och hans anhängare var först och främst deras intressen och personliga privilegier. Frågan om de revolutionära, kommunistiska krafternas enhet ersattes med en annan fråga: den om Trotskij och trotskisterna.

Genom att dra fördel av Rakovskijs första och ödesdigra fel inledde GPU sin offensiv. Det var likadant för mig som för Rakovskij, även om jag inte var en så välkända oppositionell. Efter telegrammet i vilket jag anslöt mig till Rakovskijs appell kallades jag till GPU:s lokala avdelning, där de frågade mig vad jag hade att säga om min övertygelse, huruvida jag ansåg dem kontrarevolutionära eller inte. Jag svarade att jag betraktade min övertygelse som autentiskt marxistisk och revolutionär och att ingen kunde bevisa att de är kontrarevolutionära. GPU-chefen försökte, utan framgång, att bevisa att mina åsikter var kontrarevolutionära. När han märkte att han inte kom någonstans, att jag beslutsamt försvarade min övertygelse, tryckte GPU-chefen på en knapp. En menig dök upp. "Du lämnar inte Oppositionen; du försvarar den", sade han till mig och gav tecken åt den menige att föra ut mig.

Det var en klar, solig orientalisk dag. För mig tycktes den svart som midnatt. "Allt är över", tänkte jag. "Telegrammet om att överge Oppositionen har redan skickats." Mina kamrater undvek mig och betraktade mig som en förrädare, även om jag inte förrådade något eller någon. "De ser mig som förrädare." Den tanken gnagde på mitt hjärta och min själ. Ändå hade jag bara önskat lämna Oppositionen på ett hedervärt sätt. Hur kunde jag ta så fel? Rakovskijs telegram hade lett in mig i en fälla.

Hur kunde en så intelligent ledare som Rakovskij misslyckas med att se den stalinistiska byråkratins verkliga ansikte? Det kändes som om jag förlorade förståndet. Jag vandrade till stadens utkanter, ut på ett fält och kastade mig på marken. Jag förstod mycket väl vilket enormt misstag jag hade begått med mitt telegram om att erbjuda mig att lämna Oppositionen. Det är emellertid inte någon stor ondska att begå ett misstag förutsatt att det korrigeras. Hur skulle det kunna korrigeras? Jag kunde inte hitta något svar. Under en månad, tills jag kom på en lösning, var jag oförmögen att sova på natten, jag kunde inte äta och blev påtagligt magrare. Jag satt

framför mitt hus i timmar, tänkte, tänkte hela tiden. Mina oppositionella kamrater i förvisningen noterade detta men de vägrade att inlåta sig på någon diskussion med mig.

Under tiden fortsatte GPU sin verksamhet med att demoralisera. Jag avskedades från mitt jobb utan att ens få inestående lön med förevändningen att jag fått fel gradering. De tvingade mig att komma till GPU, till den ena efter den andra av chefens assistenter. En hotade, en annan erbjöd privilegier och så vidare. Men allt till ingen nytta, jag förblev fast i min uppfattning.

Slutligen kallades jag, för sista gången, till GPU.

De föreslog att jag skulle bevisa mitt övergivande av Oppositionen med "fakta". Vilket slags fakta? "Vi måste lära dessa trotskister att uppföra sig", svarade de, och bad mig namnge de kamrater med vilka jag hade arbetat i Oppositionen så långt tillbaka som 1927-1928. Jag vägrade kategoriskt, och tillfogade att jag redan hade avtjänat tid i fängelse och förvisning för mitt oppositionella arbete i det förflutna, men att jag nu, sedan jag övergett Oppositionen, förband jag mig att inte längre motarbeta partiets ledning. GPU-agenten blev irriterad och kallade mig bluffare.

Efter konversationen med GPU-agenten blev jag övertygad om att den enda vägen ut ur situationen var att fly från förvisningen. Jag blev emellertid övervakad hela tiden, antagligen med syftet att fastställa huruvida jag hade några förbindelser med andra förvisade oppositionella. Jag var arbetslös, berövad korrespondens med min familj och vänner. GPU hade en speciell spion som höll ständig uppsikt över mig och som inte tvekade att berätta om sin roll för mig. Ändå lyckades jag fly.

Det kunde inte Rakovskij göra. Det var omöjligt för en sjuk och gammal man. Och han var förlorad. Hans telegram avskilde honom omedelbart från Oppositionen. Det ofantliga förtroende som de oppositionella hade för honom föll till noll. GPU använde också alla sina repressiva metoder för att tvinga Rakovskij att säga B efter att han sagt A. Rakovskij sade B, det vill säga, han skrev ett långt brev mot Oppositionen, ett brev som utgjorde hans politiska självmord. Rakovskij förlorade all politisk värdighet. GPU lät honom inte undfly deras nät.

Jag ber om ursäkt för att jag dröjt så länge vid denna sak, men jag tror att det kan vara användbart för att kommissionen ska kunna nå en djupare förståelse av GPU:s roll beträffande kapitulanter, och det verkliga förhållandet mellan Oppositionen och kapitulanterna.

Under natten den 21-22 januari 1931 genomförde GPU massgripanden av oppositionella i olika städer och förvisningsorter. Samma natt grep de hela kolonin med förvisade i Akmolinsk (Jantjev, Chugajev, Djigajev, Davtjan, Zapojev, Gasanov, Gogadze, Tsintsadze, Michael... och andra). Undersökningen inleddes.

De anklagade mig för att ha försökt konstruera en kortvågsradio för att upprätta förbindelse med utlandet, med Trotskij. Detta togs med i mitt åtal. Jag visste ingenting om en radiosändare, kortvågs eller av något annat slag. Om det inte hade varit för gripandet, skulle det varit komiskt. I Akmolinsk i Kazakstan, en plats där det ännu inte fanns järnväg, en man som med bara händerna försöker konstruera en sändare för att kommunicera med Trotskij utomlands!

GPU hade emellertid "lokaliserat" ett vittne som förklarade att vi hade försökt att bygga den här sändaren tillsammans. De hittade till och med materiella bevis från "vittnets" hus, det vill säga delar av en radioapparat. Detta vittne var den preliminära undersökningens direkta agent och "åtföljde" oss till isolatorn i Verchne-Uralsk. Där lämnade han efter tre dagar in en "deklaration om avbön" och han släpptes för att han skulle kunna fortsätta sitt arbete någon annanstans.

Från Akmolinsk överfördes vi till Petropavlovsk. Undersökningen av vårt fall fortsatte i det inre fängelset. Vi var från början isolerade från varandra. Efter ett preliminärt förhör placerades jag med vanliga kriminella. I en cell avsedd för två eller tre fanns från tjugosex till tjugooåta fångar. Vi kunde bara sitta ner. För att sträcka ut sig var det nödvändigt att fråga den ende som låg under bänken att ge upp sin plats. Vi genomled obehaglig tortyr på grund av bristen på ventilation i cellen. Det var hett, kvalmigt; vi badade i svett och kände det som om vi kvävdes. Våra lungor kändes komprimerade. Till och med det lilla titthålet var spärrat från utsidan.

Jag kommer aldrig att glömma dessa dagar med fruktansvärd tortyr. Fångarna organiserade demonstrationer, krävde luft, men inte ett ljud kom från korridoren; vakterna hade order att upprätthålla absolut tystnad. De hade placerat mig bland vanliga kriminella för att tvinga mig att vittna falskt. Efter förhöret skrev jag på protokollens sidor: "Jag betraktar hela vittnesmålet från vittnet, agent för GPU, som provokativa insinuationer från GPU." Undersökningarna avbröts. Jag dömdes till tre år straffarbete, tillsammans med Jantjev, Chudajev, Peter Popov, Zalajev och två lokala arbetare som de hade blandat in i vårt fall. Resten deporterades till djupaste Sibirien.

När GPU:s män griper någon på gatan eller hemma, säger de aldrig: "Upp med händerna!" eller "Stå till!" utan skriker: "Lägg er ner!" Jag upptäckte detta i fängelset i Petropavlovsk 1931. GPU:s enögde bödel (välkänd i staden, med tyskt påbrå, jag har glömt hans namn) grep "sabotörer" på kolchosen eller bland arbetarna. I början var det mycket få som gick med på att lägga sig ner inför GPU-agenten. Regimen förstör skoningslöst människor och den lärde den sovjetiske medborgaren att lägga sig ner inför GPU-agenten. Så behandlas sovjetiska medborgare från det ögonblick de grips, det vill säga, när det ännu inte har fastställts huruvida de är skyldiga eller inte.

I det inre fängelset i Petropavlovsk, där författaren till dessa rader blev kvar i sex månader i väntan på domen som fastslagits i Moskva, sköt GPU de dömda i en speciell struktur som rests direkt mitt på gården där fångarna tog sina dagliga promenader. När de på natten släpade offret längs korridoren i "slakteriet" - som fångarna kallade denna plats - gav de honom i allmänhet en möjlighet att gråta, skrika, bönfalla, be om nåd och så vidare. Detta genomfördes med syftet att skrämja de andra fångarna. Det var inte förrän de nådde gården som de satte munkavle på den dömda, och skriken upphörde. Vi visste genom att räkna skotten hur många kulor det behövdes för att göra slut på offret. Nästa dag, medan vi promenerade på gården runt denna konstiga struktur som lyste av blod, fick vi reda på vem av oss som saknades.

I augusti 1928 satt jag hemma en natt och läste. Plötsligt öppnades dörren och där stod en ungtkommunist, Andrusja. Konspirativa metoder hade införts bland oss efter att zinovjevisterna hade splittrats från oss och hade, vid otaliga tillfällen, överlämnat oppositionella till GPU. Av den anledningen kunde inte Andrusja, när han

förhördes, säga vem som gett honom den oppositionella litteratur som hittats i hans ägo. De satte Andrusja i en cell. Där bands han till bädden på ett sådant sätt att vatten oupphörligen droppade på honom. På natten överfördes han till en ännu fruktansvärdare plats, han kläddes av och kolven på en laddad pistol trycktes mot hans mage, och de hotade honom: "Vi kommer att skjuta alla sju skotten om du inte erkänner!" Ungkommunisten gav efter men visste inte vem han skulle ange. GPU gav honom tid att "ta sitt förnuft till fånga" och mindes mig, eftersom han visste att jag tillhörde Oppositionen. Han beslutade sig då för att säga till GPU att det var jag som hade gett honom propagandamaterialet. Han kunde emellertid inte komma ihåg mitt namn eller min exakta adress. Han följde därför GPU:s agenter till min bostad.

GPU-männen vågade inte genomsöka min bostad omedelbart. De gjorde det först en månad senare, när de fick en allmän order från Moskva: grip och deportera alla oppositionella. På en enda natt grep sedan GPU mer än hundra oppositionella i vår stad, i enlighet med listor som vi själva tidigare hade skickat till centralkommittén för att med våra röster ge stöd till förslagen från vår fraktion.

I isolatorn i Verchne-Uralsk deklarerade vi oppositionella (omkring 130 man) i december 1933 en hungerstrejk för att protestera mot GPU:s avskyvärda förtryck. Efter elva dagar kände vi inte längre hungerkänslor. Det var inte längre svårt för oss att fortsätta hungerstrejken fyra eller fem dagar till och sedan dö. GPU lät oss emellertid inte dö. De tvångsmatade oss under en dag (med en gummislang som fördes in i magen via munnen; tio fångvaktare höll var och en av oss under denna operation) för att reta vår aptit och tortera oss med hungerkänslor, för att bryta hungerstrejken.

Kapitulanterna har ingen annan utväg än att avge falska vittnesmål och beklännelser, det vill säga, att upprepa allt som GPU dikterar för dem. Vem som än är bekant med den ideologiska dispyten mellan Oppositionen och stalinisterna kommer inte att bli förvånade när jag säger att den stora majoriteten av kapitulanterna övergav Oppositionen enbart därför att de inte kunde uthärda GPU:s bestialiska repression. De hade ofta en stark övertygelse men svag konstitution eller karaktär och var oförmögna att motstå GPU:s ständiga repression och våld. I slutändan blev de även förstörda ideologiskt. Alla kapitulanterna, utan undantag, ville i början inte förtala Oppositionen eller betrakta sin övertygelse som felaktig, "kontrarevolutionär" och så vidare. De började alla med att lova att inte längre utföra fraktionsarbete. Arbetslöshet, gripanden, deportationer, avrättningar, koncentrationsläger, tortyr i fängelse, allt detta användes mot oppositionella i sin grymmaste form. i enlighet med de speciella order som utfärdats av centralkommitténs ledare.

GPU frigav inte kapitulanter omedelbart. Till att börja med krävdes det att de förklarade att de ansåg sina åsikter och idéer vara kontrarevolutionära, att dessa idéer var anti-kommunistiska, mensjevnikiska och att Trotskij var "den internationella bourgeoisie's agent". Med andra ord lät GPU dem inte gå innan de hade förvandlat dem till smutsiga och nertrampade rester. Efter deras officiella avbön stannade kapitulanterna i fängelse i mer än ett år, två år och ibland längre. Många kapitulanter hölls till och med i fängelse efter att de hade avtjänat sina straff. Under denna tid var kapitulanterna tvungna att skriva dussintals uttalanden. Efter upprepade intervjuer med fängelsets chef, återvände de till sina celler i ett tillstånd av nervöst samman-

brott, förbannande GPU, förbannande sig själva, utan att finna någon utväg. Slutligen bröts deras politiska ryggrad och den övertygade oppositionelle från igår var förvandlad i händerna på GPU till ett verktyg mot Oppositionen.

Jag ska återge ännu ett tillfälle som har med detta att göra: i (december) 1933 inledde vi oppositionella i Verchne-Uralsks isolator en hungerstrejk och krävde att myndigheterna skulle upphöra med att godtyckligt förlänga oppositionellas straff. På strejkens elfte dag tillgrep fängelseadministrationen tvångsmatning. Mensjevikerna tolererade inte denna godtyckliga behandling av de oppositionella och förklarade från sin sida en tre dagars hungerstrejk som ett tecken på protest mot GPU:s kränkningar genom att vägra tillgodose fångarnas legitima krav och riskera att 130 män dog. Samtidigt inte bara vägrade nyanlända kapitulanter vilka Stalin – misstrogen – hade beslutat fängsla i isolatorn i Verchne-Uralsk, att stödja oss, utan skrek till och med: "Ner med Oppositionen! Ner med trotskisterna!"

En sådan cynisk inställning från de fängslade kapitulanterna mot de oppositionella i hungerstrejk väckte till och med GPU-vakternas avsky. De tvingade kapitulanterna att vara tysta och kallade en sådan inställning hos fångar mot andra fångar "skamlig".

Efter allt detta säger de i rättegångarna i Moskva att den bolsjevik-leninistiska oppositionen bildade ett block och ett centrum med sådana män!

Paris 12 juni 1937

(Förkortat av redaktören.)